

Ministerul Educației

We know
books

art Klett

Tudora Pițilă
Cleopatra Mihăilescu

4

Educație civică

Clasa a IV-a

1. Aplicarea unor norme de conduită în viața cotidiană	<i>Recapitulare – Ne amintim din clasa a III-a</i>	8
1.1. Recunoașterea locurilor de apartenență (locală, națională, europeană) în care se integrează persoana	<i>Evaluare inițială</i>	12
1.2. Identificarea unor elemente relevante pentru apartenența la diferite comunități (locală, națională, europeană)	Unitatea 1. Locuri de apartenență.	13
1.3. Explorarea unor norme morale care reglementează relațiile cu ceilalți oameni	(1.1, 1.2, 3.1, 3.3*)	
2. Manifestarea unor deprinderi de comportament moral-civic în contexte de viață din mediul cunoscut	1. Apartenența locală. Localitatea și domiciliul.	14
2.1. Explorarea unor valori morale care stau la baza relațiilor cu ceilalți oameni	2. Apartenența națională. Țara natală. Însemnele țării	16
2.2. Recunoașterea unor comportamente moral-civice din viața cotidiană	3. România, membră a Uniunii Europene.	
2.3. Deosebirea comportamentelor prosoziale de cele antisociale	Însemnele Uniunii Europene	18
2.4. Identificarea drepturilor universale ale copilului	Proiect – România, o minune a Europei	20
3. Cooperarea cu ceilalți pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru, manifestând disponibilitate	<i>Din istoria Uniunii Europene (Lectură)</i>	21
3.1. Relaționarea pozitivă cu ceilalți, în rezolvarea unor sarcini simple de lucru	Recapitulare	22
3.2. Participarea la activități care promovează drepturile universale ale Copilului	Evaluare	24
*3.3. Participarea la proiecte cu conținut moral-civic, în cadrul clasei, al școlii sau al comunității locale	Unitatea 2. Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Valori morale (I)	25
	(1.3, 2.1, 3.1, 3.3*)	
	1. Bine – Rău	26
	2. Altruism – Egoism	28
	3. Cinste – Necinste.	30
	Proiect – Copacul ideilor	32
	<i>Balonul spart (Lectură)</i>	33
	Recapitulare	34
	Evaluare	37
	<i>Uriașul cel egoist (Lectură)</i>	38
	Unitatea 3. Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Valori morale (II)	39
	(1.3, 2.1, 3.1, 3.3*)	
	1. Respect – Lipsă de respect	40
	2. Responsabilitate – Lipsa de responsabilitate	42
	3. Solidaritate – Lipsă de solidaritate	44
	Proiect – Un Regulament al clasei noastre	46
	<i>Ziua Internațională a Solidarității Umane (Lectură)</i>	47
	Recapitulare	48
	Evaluare	51
	<i>Întâmplări din clasă (Lectură)</i>	52

Unitatea 4. Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Norme și comportamente moral-civice (I)53

(1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3*)

1. Norme morale.	54
2. Comportamentul în familie	56
3. Comportamentul în școală și în grupul de prieteni	58
4. Comportamentul în locuri publice	60
Proiect – Binele și răul, în desene și fotografii	62
Acadeaua (Lectură)	63
Recapitulare	64
Evaluare	68

Unitatea 5. Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Norme și comportamente moral-civice (II).69

(1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3*)

1. Comportamente prosoziale.	70
2. Comportamente antisociale	72
Proiect – În vizită la bunici.	74
Revista presei (Lectură).	75
Recapitulare	76
Evaluare	79
Incendiul (Lectură)	80

Unitatea 6. Drepturile universale ale copilului.81

(1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3*)

1. Drepturile și îndatoririle copilului (I)	82
2. Drepturile și îndatoririle copilului (II)	84
3. Respectarea și încălcarea drepturilor copilului	86
Recapitulare	88
Evaluare	90
Recapitulare finală	91
Evaluare finală	94
Dicționar	96

Unitatea

1

Locuri de apartenență

**„Patriotismul nu este numai iubirea pământului
în care te-ai născut, ci, mai ales, iubirea trecutului,
fără de care nu există iubire de țară.“**

Mihai Eminescu

Ce vom descoperi împreună?

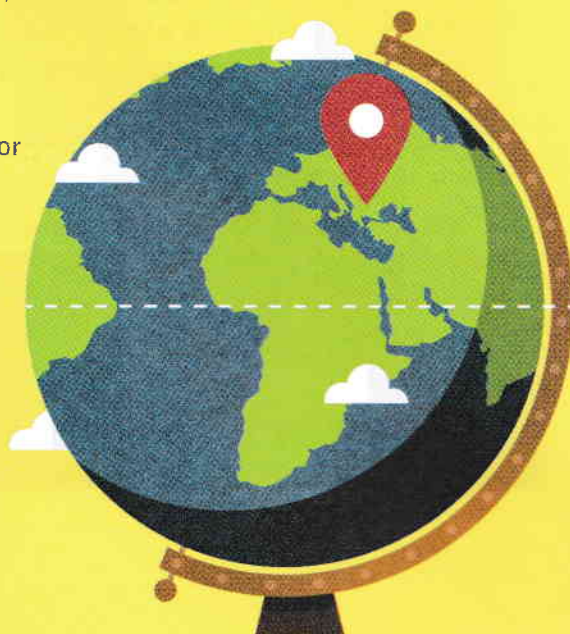
- Apartenența locală. Localitatea și domiciliul
- Apartenența națională. Țara natală. Însemnele țării
- România, membră a Uniunii Europene. Însemnele Uniunii Europene

Ce vom fi capabili să facem?

- să prezentăm domiciliul;
- să prezentăm locurile de apartenență;
- să identificăm elemente relevante pentru apartenența la diferite comunități în texte literare, istorice, în filme sau imagini;
- să participăm activ la realizarea unor proiecte cu un conținut moral-civic în cadrul clasei, al școlii sau al comunității;
- să ne exprimăm părerea despre activitățile desfășurate în comunitatea locală, națională sau europeană;
- să propunem măsuri cu privire la îmbunătățirea acțiunilor din cadrul comunității locale.

Ce termeni vom reține?

comunitate locală, domiciliu, tradiții, apartenență, țară, însemnele țării, Uniune Europeană, euro, diversitate, unitate

Știm

- Cum se numește localitatea natală.
- Care este adresa noastră de domiciliu.
- Ce tradiții sunt specifice localității natale.

Fig. 1. Zonă rurală

Fig. 2. Obiceiuri locale

Fig. 3. Zonă urbană

Vrem să știm

- Cum prezentăm localitatea natală și domiciliul?

Descoperim

Activitate în perechi

- Discutați despre semnificația proverbului: „Decât codaș la oraș, mai bine în satul meu frunțaș.”
- Prezentați-vă mesajul în fața colegilor.

Citim și dezbatem

„Casa lui Aristide era așezată în centrul comunei. Clădirea cea mai impunătoare a comunei era Banca Populară «Primăvara». Alături de bancă, înconjurată de o bogată grădină cu pomi și straturi de zarzavat și de flori, se afla casa parohului. În continuarea șoselei, veneau pe rând: o fântână de piatră, școala primară, [...] prima biserică, primăria comunei, casa notarului, vechea biserică, iar alături, magazinul comercial.”

Marin Preda, *Moromeții*

- Ce elemente specifice unei localități apar menționate în fragmentul de mai sus?
- O comună reprezintă o localitate urbană sau rurală? Explicați.
- Ce fel de localitate este cea în care trăiți?

Observăm și discutăm

Oamenii nu trăiesc singuri, ci fac parte dintr-o comunitate împreună cu semenii lor.

- Numiți tradiția populară și comunitățile locale din imaginile de mai jos.
- Prezentați asemănări și deosebiri între localitatea natală și cele ilustrate.

Reținem

Totalitatea oamenilor care trăiesc într-o localitate și care au interese, credințe și norme de viață comune formează **comunitatea locală**.

Între membrii unei comunități (exemplu: sat, comună, oraș) pot exista relații de vecinătate, de prietenie, de colaborare, de competiție, dar și relații conflictuale. Ei se bucură de drepturi, dar au și responsabilități.

Ocupațiile membrilor (profesori, doctori, parohi/preoți, notari, șoferi etc.) sunt diverse și sunt specifice respectivei comunități, fie că vorbim despre o localitate urbană (fig. 3), fie despre una rurală (fig. 1). În cele mai multe localități se întâlnesc diferite instituții: primărie, poliție, școală, poștă etc.

În comunitățile locale, obiceiurile și tradițiile populare s-au transmis din generație în generație. Ele sunt păstrate și respectate de toți membrii localității.

Aplicăm

1. Observați imaginile de mai jos.

- Prin ce se aseamănă sau se deosebesc comunitățile ilustrate?
- Ce instituții se găsesc, de obicei, într-o localitate? Care este rolul lor?
- Ce tipuri de relații se pot stabili între membrii unei comunități? Dați exemple.

2. Priviți imaginile date. Identificați ocupații specifice localității în care trăiți, apoi explicați importanța lor pentru comunitatea natală.

3. Prezentați-le colegilor date referitoare la domiciliul vostru, după modelul de mai jos.
nume și prenume: ...; județ: ...; stradă: ...; localitate: ...; sector: ...; cartier: ...

Portofoliu

- Realizați, în echipe de câte șase elevi, un colaj cu imagini și fotografii care prezintă elemente specifice localității natale și tradițiilor locale. Indicație: imagini cu instituții și clădiri importante, cu ocupații ale oamenilor, sărbători și obiceiuri locale, costume specifice zonei natale.
- Expuneți portofoliile în clasă.
- Discutați și alegeți cea mai reușită lucrare.

Știm

- Cum se numește țara natală.
- Cum se numește țara în care locuim.
- Care sunt însemnele țării noastre.

Vrem să știm

- Cum prezentăm elementele relevante pentru țara natală, dar și pentru țara în care locuim?
- Ce importanță au însemnele țării natale?

Descoperim**Activitate în perechi**

- Discutați despre semnificația citatului de mai jos, apoi prezentați-vă părerea în fața clasei. „Patriotismul nu este numai iubirea pământului în care te-ai născut, ci, mai ales, iubirea trecutului, fără de care nu există iubirea de țară.” (Mihai Eminescu)

Citim și dezbatem

„— Țara, iubite domnule, nu se servește cu declarații de dragoste, ci cu muncă cinstită și, la nevoie, cu jertfă. Munca cinstită, viața curată, iubirea de semenii, împlinirea datoriilor înseamnă patriotism, nu vorbele deșarte. Ajută-mă să mă ridic în cârje – mi-am pierdut un picior în focul de la Mărășești. Am venit la această serbare militară ca să văd, la cimitirul eroilor, mormântul copilului meu care a căzut lângă mine luptând.”

Mihail Sadoveanu, *Drapelul*

- Cum se poate manifesta dragostea față de țară?
- Ce eroi ai neamului cunoașteți?
- Vă iubiți țara? De ce? Explicați.

Observăm și discutăm

Țara sau patria reprezintă o parte din teritoriul pământului, locuit de un popor organizat administrativ și politic, delimitat prin hotare stabilite și recunoscute pe plan internațional.

- Priviți imaginile de mai jos și numiți însemnele României.
- Explicați semnificația elementelor care apar pe stema României, folosind cunoștințele dobândite la istorie sau geografie sau căutând informații pe internet.
- Dacă v-ați născut într-o altă țară decât România, numiți și descrieți unul dintre simbolurile acestei țări.

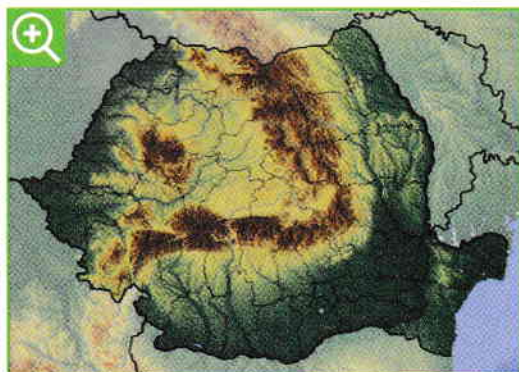

Fig. 1. Harta României

Fig. 2. Drapelul României

Fig. 3. Stema României

Fig. 4. Sala Unirii de la Alba Iulia

Reținem

O persoană poate trăi în **țara natală**, țara în care s-a născut sau într-o altă țară. Românii care trăiesc în afara granițelor țării alcătuiesc **diaspora română**.

Pe teritoriul României trăiesc români, dar și minorități naționale, precum maghiari, romi, germani, ucraineni, turci, evrei, sârbi, greci, tătari etc.

Simbolurile unei țări trebuie să fie respectate atât de locuitorii țării natale, cât și de cei care locuiesc temporar în ea.

Însemnele României sunt: **drapelul** tricolor, ale cărui culori sunt așezate vertical, începând de la lance (albastru, galben, roșu); **ziua națională** (1 Decembrie); **stema** și **sigiliul**; **imnul național** („Deșteaptă-te, române!“).

În România, limba oficială este limba română, iar capitala este municipiul București.

Aplicăm

1. Considerați că orașul cel mai mare al județului în care locuiți are o importanță mai mare decât capitala României? Explicați.
2. O familie de români are domiciliul într-o altă țară.
Cum ar trebui să-și arate respectul față de ziua națională a României? Dar față de ziua națională a țării în care locuiește? Ce limbă pot vorbi membrii familiei? De ce?
3. Precizați semnificația culorilor drapelului țării natale, a momentelor în care se intonează imnul național și a elementelor care alcătuiesc stema României.
4. Interpretați imnul național al României.

Activitate în echipă

- În grupuri de câte șase elevi, discutați despre situațiile ilustrate mai jos. Expuneți-vă părerile cu privire la momentele surprinse și apreciați cea mai completă prezentare.

Ce spun documentele oficiale

- Stema țării și sigiliul statului sunt stabilite prin legi organice. (Constituția României – Articolul 12)
- În România, limba oficială este limba română. (Constituția României – Articolul 13)

Portofoliu

- Redactați un articol intitulat „Ziua națională a României”. Adăugați desene și imagini selectate de pe internet.
- Citiți articolele în fața clasei. Veți fi apreciați dacă ați dovedit originalitate și ați transmis emoția momentului festiv.

Știm

- Cum se numește continentul pe care este situată țara noastră.

Vrem să știm

- Ce este Uniunea Europeană?
- Care sunt însemnele Uniunii Europene?

Fig. 1. Drapelul Uniunii Europene

Fig. 2. Harta Uniunii Europene

Observăm și discutăm

- Descrieți steagul Uniunii Europene (fig. 1).
- Priviți harta din fig. 2 și numiți țările care fac parte din Uniunea Europeană.
- Discutați despre importanța pe care credeți că o are această organizație.

Activitate în perechi

- La 4 mai 2000 Uniunea Europeană a adoptat deviza „Unitate în diversitate“.
- Căutați explicația acestor cuvinte în dicționarul de la sfârșitul manualului. Discutați despre mesajul transmis de deviză, apoi expuneți-vă părerea în fața clasei.

Citim și dezbatem

„Slavă ție, stea curată
Voie bună pe pământ,
Astăzi te simțim aproape
Sol din Rai, cu soare sfânt.

Vraja ta aduce iarăși
Pe popor lângă popor,
Toți pe lume, frați noi suntem
Când apari ușor în zbor.“ (Friedrich Schiller)

- Ce îndemn transmit versurile de mai sus, extrase din imnul european, „Oda bucuriei“?

Reținem

Uniunea Europeană este o comunitate din care fac parte unele state din Europa. S-a înființat sub această denumire în 1993, iar în prezent numără 27 de state membre.

România a devenit stat membru al Uniunii Europene la 1 ianuarie 2007.

Însemnele Uniunii Europene sunt: **drapelul** cu cele 12 stele aurii dispuse într-un cerc pe un fond albastru, simbolizând unitatea și identitatea popoarelor Europei, **imnul oficial** („Oda bucuriei“), **Ziua Europei** (9 Mai) și **euro**, moneda unică europeană.

Imnul Uniunii Europene reprezintă ultima parte a Simfoniei a IX-a a compozitorului german Ludwig van Beethoven, pe versurile poetului Friedrich Schiller.

Scopul Uniunii Europene este să asigure pacea, dreptatea, egalitatea și prosperitatea tuturor statelor membre.

Aplicăm

1. Ce activități considerați că ar fi reprezentative pentru aniversarea Zilei Europei? De ce?
2. Identificați unul dintre idealurile Uniunii Europene prezentat în textul de mai jos.

„Va veni o zi când voi francezi, voi ruși, voi italieni, voi englezi, voi germani, voi toate națiunile continentului, fără să vă pierdeți calitățile distincte și glorioasa voastră individualitate, veți forma împreună o uniune superioară și veți construi fraternitatea europeană.“

Victor Hugo, scriitor francez

Activitate în echipă

- Discutați despre măsurile pe care România le poate lua ca stat membru al Uniunii Europene pentru a ajuta țările care se confruntă cu probleme de genul celor ilustrate.

Fig. 3. Cutremur

Fig. 4. Incendiu de vegetație

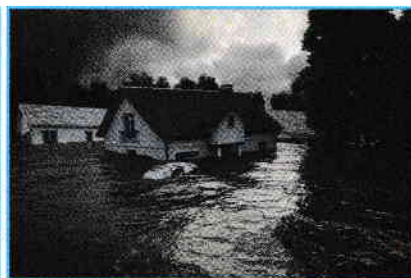

Fig. 5. Inundație

Studiu de caz

O persoană dintr-o țară care nu este membră a Uniunii Europene se află în vizită la un prieten din România și este invitată să participe la aniversarea Zilei Europei. Invitatul spune că nu este de acord cu această manifestare. Între cei doi prieteni are loc o discuție contradictorie.

- Are dreptate invitatul? De ce?
- Cum ați fi procedat dacă erați în locul prietenului din România?

Moment video

- Navigați pe internet și vizionați imagini din capitalele țărilor care sunt membre ale Uniunii Europene.
- Identificați elemente specifice acestor țări.

Portofoliu

Imaginați-vă că aveți de realizat un proiect cu ajutorul fondurilor europene. Redați etapele proiectului prin desene. Expuneți desenele pe holul școlii.